

# LA TALA



SURT ELS  
DISSAPTES

5.

Diputació, 262



## !!! VISCA CATALUNYA !!!

Aquest es lo nostre sol crit, sortit del fons de nostre cor. No dihém Visca aquest ni mori aquell; dihém sols Visca Catalunya! Visca nostra verdadera Mare. Des prés d'aquest crit, no'n llensém cap de altre; volém la vida rica y plena de nostra Catalunya á la que posposém totes nostras passións políticas, tots els nostres sentiments humans.

Y quan nostra Mare Catalunya siga ja rica y plena, ella mateixa's cuydará de espolsar als malvats que sols voldrian esfontzarla. Y a cada espolsada, units tots els Catalans, tornarem á cridar ab mes brahó que may, pera qu'arreu ressoni:

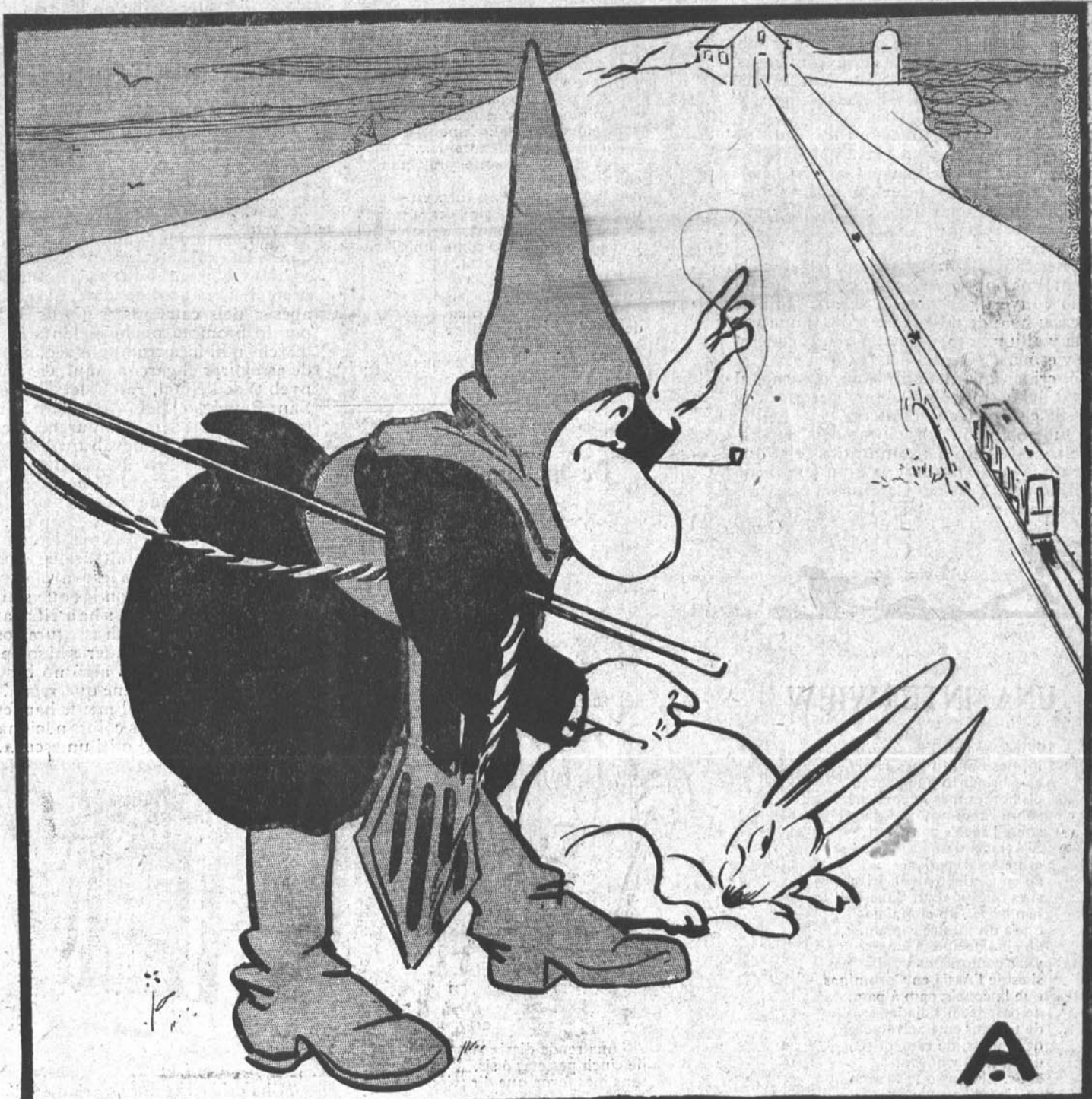
## !!! VISCA CATALUNYA !!!



Que'ns cal fer?

Sempre'ls mateixos; sempre falsos, sempre sonmiadors, sempre enganyantse ells mateixos. El viatge del Quete del Estat pot servirnos de grans ensenyansas y pot donar la mida de lo que's pot esperar d'aquest Estat quixotesch, aventurer y inmenable.

Es hora de que ab els ulls ben oberts á la realitat, pensem serenament sobre'l pervindre de Catalunya. Nosaltres, podem pensar encare. Tenim forse perque tenim treball; tenim seny perque hem hagut d'actuar de caps de casa, tenim brahó per que hem tingut de lluytar d'ensá de molts anys pera la creixensa de Catalunya enfront de la obstrucció constant del Estat.



—¿Vol veure Barcelona?  
—Donchs púgr aquí dalt.

Si no reunissim aquestes condicions in-negables; si la personalitat catalana no és constituida damunt de fonaments de gran consistència moral, el poble català tindria avuy de deixar-se portar de la desesperació; hauria de rendir-se davant de la inutilitat de sos esforços. tindria de sucumbir necessàriament... Mes sortosament, no ns mancan pas energies. El moviment nacionalista, essencialment llibertador d' homes y de pobles, guanya cada dia mes cors. El poble català no trigarà pas en esser y manifestarse obertament autonomista, perquè si avuy sols una part d'aquest poble se'n diu, tota la part restant se'n sent. Perque ho porta en l'ànima; perque no pot sustraure's malgrat els esforços forasters que ab vestimentas de república xorca procuran desencaminarlo.

Per aixó, avuy, que manifestament s'observa l'afany dels acaparadors del govern del Estat, en enganyar al que n'es Quefe, fentli veure las cosas disressadas, amagantli's sentiments veritables del poble, avuy, aquest mateix poble se'n sent deslli-gat en absolut y desconfia amargament de que sia may escoltada la seva veu.

El Rey d'Espanya. Ha vingut a Barcelona. Ha vist archs il·luminarias, domasos y coloraynas llampants.

No li han pas dit que aquestes tristes manifestacions son fruyt de titànichs esforços per part de las autoritats barceloninas. No li han dit que la butxaca d'un potentat es la font marav. llosa que ha engarlandat la ciutat fentla vestir de festa. Haurà vist com el públich l'esperava encuriosit; com els qu'empaytan titols honorífichs lo reverenciavan humils y falaguers; com las societats damunt de las quals hi pesan oficials compromisos han sortit a rebrel.

Haurà vist els Somatents armats de Catalunya que'l victorejaven y no li haurán dit que'ls viscas eran ensajats, reglaments y mesurats previament...

Y havent vist tot aixó, el Rey de Espanya no haurà pas vist al poble català; al que treballa, al que sofreix las conseqüències de la mala má dels governs espanyols, al que lluyta per nobles y enlairats ideals de llibertat y d'espandiment, al que respectuós amaga la protesta que li puja a flor de llabi y's retreu desenganyat, sense confiansas, absolutament deslli-gat de tota manifestació per lo que ténen de falsas, d'artificiosas, d'enganyadoras y de oficials.

No es escoltada, no, la nostra veu. No son atesas las aspiraciones del poble de Catalunya. No'ls preocupan pas las necessitats d'aquest tros de terra que fou rica y florent mentre s'abien lleys, que'l poble encarnava, la regían.

Que'ns cal fer, donchs?...

Esser cada dia mes catalans; esser cada dia mes nacionalistas, concretar la nostra acció y invertir els nostres esforços dintre de casa; hem de desenganyarnos d'una vegada y allunyar tota esperansa de regeneració y esmena per part dels de fora; y contra aixó, cridar a l'ànima catalana, posarnos al costat del gran poble obrer, perque a la vegada ell vinga ab nosaltres.

Que no abdiqui pas de cap dels seus radicalismes! Pero encaminintlos els que puguin. Siguemhi tots a la gran creuhada de llibertat. Tots per Catalunya, que tots som catalans!

GNOM



## UNA INTERVIEW

L'informació a la dernière, lo mes nou, lo mes smart, es esbrinar lo que pensan els homes mes importants sobre l'assumpt del dia sobre'l succés tal o qual. Si's tracta d'una corrida es nessesari parlar ab en Grañé ó ab en Rivas, si es questió d'un Cake Valk ben corrit, ab el Maleta que's un mestre consumat, ab aixó de apretá a corre y fer contorsions y salts si es de l'Assia en Corominas que la coneix pam a pam, de pastels en Boladeres; de tarugos en Rach Rach, de malats, de cementiris, de clinicas y hospitals, el Sr. Llorens que's l'amo en aixó d'envenenar, y de política en Comas y hasta'n Planas y Casals y en Lerroux y al Noy de Tona y un parell mes dels granats.

Are'l clou es la gran festassa que'n Maura está celebrant, y he buscat l'opinió exacta ab un de la autoritat. Donchs aquí van els conceptes concisos, nets y pelats que'l municipal del barri vá dignarse formular. —Que li sembla senyor Sánchez d'aquet bullit infernal de músicas y banquets y de recepcions que fan? —Pera mi poqueta cosa señor Pep, este trasbals lo veo farsa fictici y un poco falsificat: si me fuera permitido hablar un poquito clá, le diría unas verdades como xindrias de tres rals; pero el uniforme obliga y semos autoridad, y hemos de pensar del modo que desean los de dalt. A mi hicieron disfresarme con vestit d'home formal por seguir la comitiva y picar siempre de mans, esto ja me hizo entreveure que el entusiasmo era fals, los aplausos sevillanos y los vivas muy tronats. Allí vi uno de consums, un matalasser cessant, dos ó tres de las brigadas, uno que limpia forats de esos que hay por la Rambla, un del riego, uno del llas en Sino y el Barberillo y un hombre medio com cal, que ahora se que demana un desti de vichilant; y esto la vritat resulta un poco desafinat por el govern y l'alcalde y pel cos municipal, que viene fent de comparsa en este evident fracás. Cuando Barcelona quiere sabe fer un daltabaix de festejos y d'obsequios; entonces la gent de rals hubiera dat el apoyo necesario pera el cas, pero se vé que fá mutis, y rie un poco mirant el arco de purpurina que cuasi no tiene nás, y aquellos sacos de sorra, los cañones rovellats, y el derroche de llustrinas y percalas dels encants y admirándose del garbo del elemento oficial. —De modo que vosté opina... —Que es todo un pastel muy gran, enorme como la gana dels rechidors qu'han entrat, que es, vamos, percala pura de esa de fer devantals, y que el pueblo s'ho contempla como quien dice badant, mientras este noy ignora que el oro que luce es fals, y que es todo purpurina de la del arco triunfal!

PEP DE LA TRALLA

## De la comitiva



Ab una renda diaria de cinch pessetas ó sis, sens mes feyna que dir viscal baladrejar y aplaudir, ja'ls hi jugo que no troban en tot el mon reunint un home que com jo estigui mes ben faixat y felis.



## L'arribada del Rey

El Rey ha arribat y tot ha anat com una seda. En Lerroux ha saldat en part els favors que deu al Govern. El poble republicà ha tingut d'arrossar, perque l'amo de la seva conciencia li ha manat. En Lerroux ha fet triomfar a n'en Maura, al sacristán d'are fa quinze dias...

Entre els que aplaudían y vitorejavan al Rey hi havem vist a molts incondicionales de'n Lerroux.

Y es compren: de totas aquellas concumitancias ab l'exgovernador Socías, de tota la benevolencia y apoyo del Govern en las elecciones a favor dels republicans, avuy ne vencia'l plasso, y en Lerroux y C.", han complert lo pactat y han servit hipócritament una vegada mes els interessos de la Monarquía, de la que tants favors en tenen rebuts.

Gracias a la seva farsanteria la rebuda ha resultat mes entusiasta de lo que molts esperavam.

Hi haurá encare qui crega ab el republicanisme de estira y arronsa del Sr. Lerroux.

La setmana entrant ne parlaré ab mes extensió, arrencaré caretas, posaré a la vergonya pública a tots els farsants, caygui, qui caygui, y costi lo que costi.

## INFORMACIÓ

destinada a un dels rotatius de major circulació de Madrid

Vareig arribar sens cap novetat dimars al vespre, m'esperavan a l'estació delegats de tots els Hotels y Fondas d'aquí, además de uns quants curiosos y alguna qu'altre parella de policia, en conjunt me feren una entusiasta rebuda, instalat en un magnífich landeaux—de l'estació,—vareig trasladarme a l'Hotel ahont poso y desde ahont escrich aquestas ratllas: Posada del Peine, carrer de Zurbano, 16.

L'impressió que tinch es la de que per aquí s'ha exagerat molt respecte a n'aquest viatge, y que la rebuda será grandiosa y no desmereixerá gens de la de Cuernavaca, molt apasars dels catalanistas (?) de baticola... per de prompte puch adelantárlols hi que d'archs n'hi ha a trompóns segons m'acaba de assegurar el garçón (aquí en diuen el nyebit) de l'Hotel, l'arch del Teatro, el de Sant Ramón, el dels Archs (tot un carrer sencer), l'Arch dels Tamburets l'arch de La Perdiu (y aixó que deyan qu'els perdigots, s'abstenian), el dels Jueus, el de Triunfo y una pila d'archs... voltáichs, ab aixó ja poden compondre que las tentativas d'aquesta canalla, han fracassat per complert.

Del trajecte de l'estació al Hotel, he vist un sens fi de casas a mitj acabar, que ostentan al cim la bandera espanyola; per més que ells diuen que son las que s'hi possan sempre per indicar que s'ha arribat al cobert sense desgracias, jo puch assegurarlos hi que no es així y que las banderas hi son possadas en senyal de festa; y si aixó no bastés pera demostrar l'entusiasme que regna, afegiré que un sens fi d'establiments han fet pintar la seva fatxada ab els colors nacionals, habent hi posat al bell mitj un escut...



M'ha cridatextraordinariament l'atenció, y aixó es molt comentat favorablement, que en el trajecte del tranvia de la Companyia general y del d'Horta, hi ha uns pals que ostentan també els colors de la bandera es-

panyola, aixís es qu'entre aquestas, las dels edificis públics, hotels, capsas de mistos



de ro y las del tranvia del Astillero, se pot dir que hi son en abundancia.

Las Autoritats, ab un zel qu'es d'alabar, y ab una pericia en la materia poch acostumada, han disposat que aquestos dias, diferents establiments, estiguin sols a las sevas ordres. Aixís a casa d'En Llibre, exclusivament es farán dolsos destinats a las jalancias oficiales, en las que sembla hi abundarán molt els pastels y alguna qu'altre patata de Málaga, a l'Herbolari del carrer del Vidre, conegut per l'Herbolari del Rey, sols s'hi despatxarán tila y fullas de sanet y a casa d'en Genové de la Rambla, magnesia y Rubinat.

En la Tocineria de la Plassa nova fan butifarra; en cambi a la Capitanía general



y als cinematógrafos hi han fet molts reformas y fins han pintat las portas y fines-tras; millora qu'embelleix molt la Ciutat.

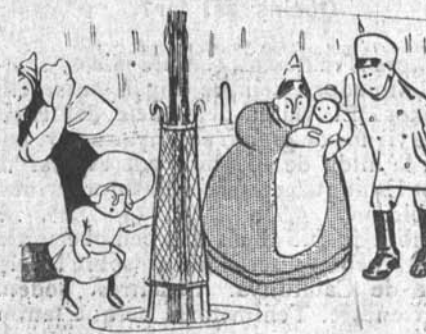
No se sab encare a punt fixo, si la entrada se farà en cotxe, a caball ó en vapor golondrina, no s'ha decidit, perque en cas de que un ó dos dias avans plogués s'utilisaría l'últim sistema, per atravesar els carrers de l'ensanche, ab menos molestia.

Tampoch se sab si pendrà el Te Deum, donchs son molts els que creuen que s'estimarà molt mes xacolata...

La animació es extraordinaria, vejentse bon número de forasters que venen a presenciari las festas y a deixarhi la pell. Els passeijos bullen y per la Rambla no s'hi pot donar un pas, donchs ab l'adorno de las flors que s'hi ha posat a cada banda, sota d'artístichs parassols, aquesta via que da considerablement reduida, en cambi resulta de lo mes artístich que s'hagi pogut imaginar may. Aixó s'ha fet a mena de trágala, a La Veu de Catalunya que té en dita Rambla la seva redacció y a la que sembla molesta molt la olor del marduix!

Lo que no puch passar sense ferne esment es la idea que han tingut alguns propietaris de la Rambla de Caputxins, consistent en colocar a la banda dreta (pujant), y de llarch a llarch un sens fi de gabias y gabietas plenas d'auells de totas menas, que diuen seran obertas al pas de la comitiva, deixant aixís en llibertat a milers de tendres animalets, que creuharán l'espai fent sentir sos reflets y deixant anar algún qu'altre confitet mefitich; aixó que podia reproduir-se a la Rambla de Centre, sembla qu'ho evitarán posant una finíssima tela de glascé blau turquesa, que's farà invisible.

Resultan de molt efecte uns artístichs floreros que s'han colocat a las vías prin-



cipals, encare que'ls trobo un xich desproporcionats per lo que contenen.

M'ha sorprès veure al cap-de-vall del Passeig de Gràcia, y al bell mitj del pas central de carruatges, un mun de sachs, que sospito siguin de paperets, donchs altrament no atino lo que puguin ser.

Resumint aquesta primera, dech dirli, senyor Director, que espero poderli hi donar detalls favorables per la meua pròxima, de l'arribada, que serà, sens dubte, com l'hi he avansat. Acabo: donchs sento que passen ja per sota lo meu balcó, las burras de la llet, lo que m'indica que ja ha surtit el sol.

Me repeteixo seu afectíssim s. s.,

q. b. s. m.

Z. Z. Z.

per la traducció «Quico»

Il·lustracions d'Hop

## Els de la cortesia

MESTRE OLAGUER, TOT HO VEYEU MOLT NEGRE

N'hi han molts que's diuen catalans y no hoveuen tot molt negre.

Aquests son els que riuen bondadosament ó compassivament quan els bons catalans se retreuen. Son els que's trencan el cap buscant excusas que justifiquin la seva bonhomia. Son els que posan domasos al balcó per cortesia... Son els armoniadors eterns de lo inarmonisable. Son els que sonriuen quan se'ls parla de la gloriosa historia catalana. Son els que parlan castellà ab els nens y las senyoritas, encare que sían catalanes. Son els que llegeixen ab fruïció els telegrams que parlan de lo que ha dit el Rey á las cigarreras.

Son els que donan motiu als enemichs de Catalunya, pera dir que'l Catalanisme es pasteler. Son els inútils, els panxa-plenas, els que no tenen mal-de-caps, ni'en volen tenir. Son els que no fan distinció entre patria y estat; son els que al passar un piquet de soldats ab bandera y música senten pessigollas de grandesa y esclaman mansament: «Diguin lo que vulguin es molt bonich tot això». Y no's deturan á pensar que cada un d'aquells joves que forman el piquet te una mare que l'anyora, una familia que's veu privada del fruit de son treball y del apoyo del fill gran...

Son, en fi, els de la cortesia, que per cortesia's deixan trepitjar la seva dignitat y la de la seva Patria, qu'es encare pitjor. Son els que per cortesia abdicen dels mes sagrats ideals; son els que per cortesia ofenen y renegan de la terra ahont han nascut; son el que per cortesia ab els forasters faltan als seus debers ab els de casa. Son, en una paraula, els que entenen que cortesia vol dir cortesia.

Consti que'l Catalanisme no mes observa cortesia ab els que la mereixen. Lo demés es humiliament servil, y rastrera llepolaria. Y'ls catalanistas ni som servils ni llepols... ¡Ja no foram catalans!

LLUM

Tot lo qu'acabo de referir ha introduit un descontent entre 'ls obrers republicans, com veuran vostés ab lo dato que'ls referiré are.

Soci, un servidor de vosté, de la *Fraternidad Republicana de Sans* m trobava 'l día 12 del prop-passat mes de mars, en dita societat prenent un *calent*, que diria qualsevol pinxo lerrouxista, quant me varen fer saber qu' aquella nit s'havia de celebrar un meeting de propaganda republicana.

Al anunci sol de tal acte vaig dessistir d'anarmen á dormir, ab lo que m sembla que no hi vaig perdre res quedantme á senti 'l meeting.

¿De qu'es parlá en tal acte de propaganda republicana?

Aquesta pregunta no crech que me la contesti *La Publicidad*, puig la setmana següent vaig llegi tots 'ls números de dit periódich, y no vaig trobar ni la mes petita ressenya de tal meeting; en cambi hi vaig trobar tots 'ls demés que's van celebrar en lo resto de la ciutat, ja que'n aquets s'atacá al régimen actual, mentres que'n aquell tots els oradors se condolían de lo poch qu'havían fet els concejals republicans dintre del Ajuntament y llensaban pestes contra 'l dit projecte de las *cuinas económicas*; y per fi de festa 'l president de la societat senyor Martínez Sauterno, al fer lo resumen del acte, confessá ingenuament lo mal que s'havían portat tots els polítichs (republicans ¿eh?) ab l'esmentada societat, puig en lo local s'hi ha obert un estudi y encare es l' hora que cap dels grossos hi haigi contribuït ab cap cantitat, de lo que'n protestá dit president. Aquest també explicá qu'ell era l'autor d'una proposició, que per discutir-la s'havían de reunir el día següent tots els presidents de societats de la *Unión Republicana* y que l'esmentada proposició era encaminada á protestar contra 'ls concejals de la *Unión* per lo poch que feyan al Ajuntament.

¿En parlá d'això ni del meeting *La Publicidad*? ¿Altre feyna hi ha que parlar contra d'ells mateixos y dir la veritat de tot. *La Publicidad* no mes inserta lo que l'hi convé.

¿Quánt s'acabarà aquesta farsa?

Me sembla que molt aviat si vostés 'ns ajudan, treynt las caretas de'ls que's diuen *protectors del obrer*.

Rebi l'obrer la mes cordial felicitació per la carta que publicá en LA TRALLA y crech que'l director d'aquest setmanari no 's denyará de publicar aquesta que l'hi dirigeix un proletari, que si convé comprobará la seva autenticitat, quant y allá ahont convingui, encare que siga devant de tots 'ls publicitaris.

UN PROLETARI.

Barcelona 5 d'abril de 1904.

## ¡Badochs!

Aquí Barcelona... val á badar

Encare que hi ha una dita entre la gent que aquí hi ha que diuen que Barcelona fa temps no hi val á badá, jo afirmo aquí en blanch y en negre y ab tots els colors del arch que aquí Barcelona bada desde'l mes xich al mes gran. Bada'l senyor que ja es calvo bada'l jove al passejar, bada la raspa ó criada al matí al aná á comprar. Bada'l noy enllustrabotas fins bada'l municipal; bada'l gomós ab els lentes que porta per veurehi clá; bada'l camalich qu'espera sentat al peu d'un fanal; bada'l emblanquina pisos y bada per acabá, tot aquell que te á la cara ulls y nas pera badar. Y en materia de política se bada molt mes encara. Bada l'obrer quan escolta els discursos llampegants del qu'ls promet redimirlos y'ls hi escatima'ls jornals ab la excusa de que faltan diners per Fraternitats, pera fer Casas del Pueblo y altres mil barbaritats que la brillant fantasía del diputat esquilat va inventant per fer del pobre son esclau y son criat.

Y are vejen, si ab aquesta afició que hi ha á badar, al arribá un personatge que portí vestit llampant no ha de sorti tot el poble al carrer pera badar. Y per això'ls que no miran

las superficialitats, de lo que sols son badadas ne diuen éxits gegants; y de la taffereria un recibiment ne fan

Ab tot això se demostra ben contundentment y clar que's fals que aquí Barcelona no vulgui sempre á badar, puig lo cert es que aquí bada tothom qui té ulls y nas que son condicions precisas que calen pera badar!

MONGETAS

## A esperarle todos

Aixís titulaba D. Alejandro Lerroux un article publicat la setmana passada en *La Publicidad*.

Tots aquells que no hi veuen mes enllá del seu nas trobaren el tal article grandios, hermosissim; mes nosaltres que no estém per la retórica fula y que'ns ateném no mes que á la esencia de las cosas, havem de dir net y clar que el tal article es una proba mes del gran cinisme de D. Alejandro.

A *esperarle todos*, aixó es lo que voldria ell, los explotados, los hambrientos, los haraposos y que tots aplaudissin vitorejesin al Monarca, perque sab molt bé que aixó li valdria una gran picossada de aquell *fondo de los reptiles* ahont tan gran forat hi ha fet aquest Cesar de per riure.

Pero D. Alejandro se ha trobat que aquest poble que en veillas de eleccions li prometeren que menjaria las castanyas ab la República y mes tart el gall de Nadal, y que veu que la tal República está molt lluny per arribar, donchs sembla que aquesta Senyora es dongui vergonya de enmaridar-se ab gent fracassada que sols fan servir lo seu nom per satisfer baixas pasions y mesquins egoismes, aquest poble ha posat el crit al cel al veure que precisament havían de triomfar els repu-

blicans en los comicis per que vingués á visitar-nos el Rey de Espanya, y se alarmá al mateix temps al veure que tots aquets apóstols pretenían marxar á la Argentina á fi y efecte de no comprometer y deixar el camp lliure als que fingeixen esser sos enemichs.

Fracassá el tal viatge gracias á la enérgica actitud de alguns dels seus correligionaris que els digueren:—Si feu aixó demostraréu esser uns traydors, no conteu mes ab nosaltres y adeu Unión Republicana—ens digueren que si may el Rey vingués á Barcelona nosaltres, y ab vosaltres al devan, el rebriam ab la revolució pera implantar la República, de tal manera, que el Rey ja tornaria á Madrid. Donchs are es la hora.

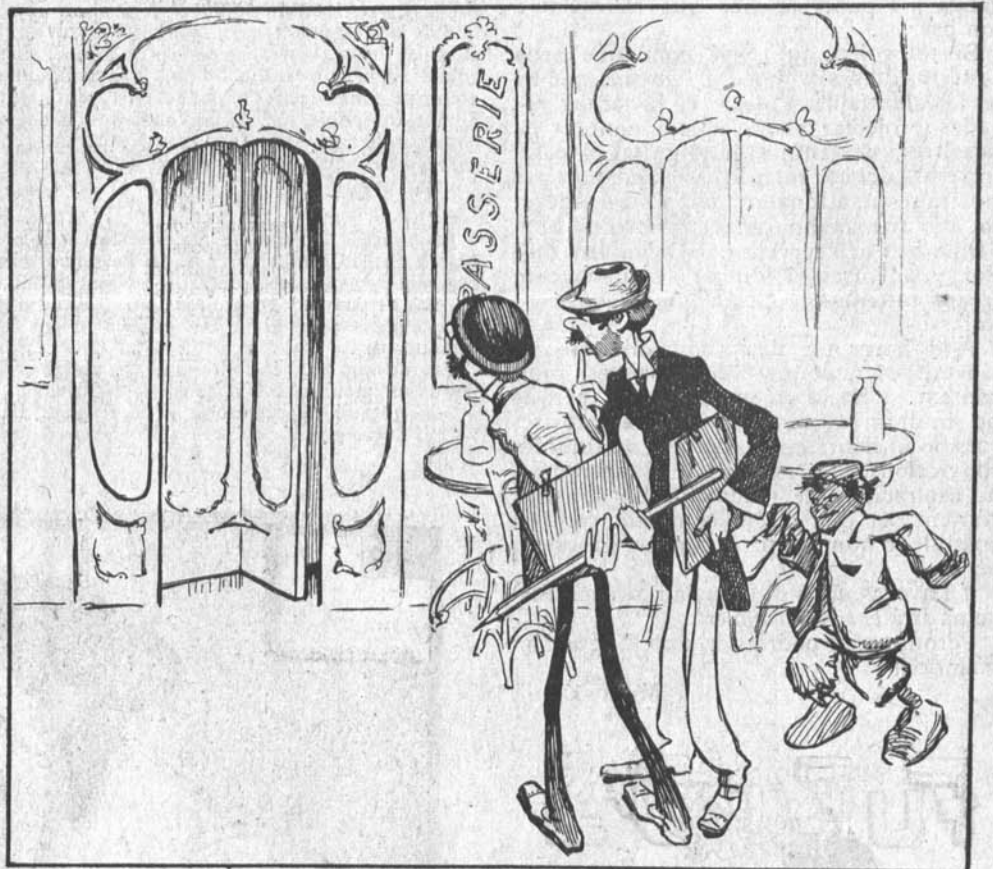
Y D. Alejandro ha vingut, pero no á cumplir lo promés, sino obligat per las circunstancias y á fer de *home bô* y calmar els ánims dels mes exaltats ab articles ditorambichs plens de frasses efectistas y figuras retóricas, pero que'n lo fons, y aixó es lo cert, ve á dir ja vindrá la revolució, avuy portentnos com á homes serios, respectém y no olvidém la cortesía y sobretot que vean que los republicanos somos dignos de gobernarnos y tot aquella revolució la veyém concretada en uns quants meetings en'ls que's recomana el *mayor orden y que no se accedan de palabras* (quanta farsa). Ab quanta rahó digué en Maura que Lerroux es un *buen chico*, nos sirve siempre que nos conviene.

Y are escolta Lerroux: tot alló que dius que farías anar al Rey desde el palacio de Güell, hasta las barracas de Pekín donde el obrero come la arengada? no't sembla que no estaria per demés que posat á visitar, estos albergues del magnate y del explotado, visités també els restaurants Suís y Colón ahont menjan els redemptores del pueblo com tú y ahont gastas ab un apat lo que jo ni cap obrer gasta ab una setmana?

No't sembla que després de haberli ensenyat Montjuich, ahont se torturaren á tants infelissos, li ensenyessiu també la redacció de *La Publicidad* ahont escrius, per dirli, *este fue el periódico que tanto ensalzó al teniente Portas y Marro y que pedía al mismo tiempo la vida de todos los anarquistas?*

¡Qui sab, potser hi hauria alguna creu escadusse- ra que m sembla que faria de alló mes goig posada al pit de'n Corominas ó den Junoy!

FIBLÓ



## Els forasters

Els periodistas Isidros, provincianos de Madrid, badant per Barcelona.

## Tenim memoria

El viatge del Rey d'Espanya á Catalunya, diuen que te per objecte, l'estudi del nostre poble.

Ab motiu d'aytal viatge, las autoritas y els caps mes grossos (1), de Barcelona, tots s'han escarrassat en confeccionar un programa de festas, que per cert ha resultat ben escanyolit, pera demostrar al monarca, que diu que'ns ve á conèixer, que no som pas tan dolents com diuen.

Lo que també ha preocupat molt á n'aquestos senyors, ha sigut l'ofegar tant com los ha sigut posible, las espontánias manifestacions del poble, procurant convencens, els uns dientnos que era el quefe del estat el qui venia, y que com á tal l'havíam de rebre bé, mentres els altres s'escarrassaven en retreurens alló que'ns va dir en Cervantes del *archivo de la cortesia*, empenyantse en que posessim aquesta allá

ahont no s'ha de posar, y procurant tots revestir la cosa, perque aixís el monarca qu'ens ve á conèixer, ens vegi ben al revés de lo que verdaderament som.

Y sino vegeune un exemple.

Una de las festas (?) que se han celebrat ab motiu de la vinguda del Rey, es la dels Somatents á Montserrat. En aquesta festa diu que s'ha prohibit donar altres crits que no sigan viscas al Rey y á la Verge—ó lo que ve á esser lo mateix, s'ha prohibit cridar visca Catalunya.

Hi han moltras cosas de las cosas d'Espanya que fan riure, n'hi han que fan fàstich (casi totas), y n'hi han que indignan, y aquesta n'es una. El privar el crit de ¡Visca Catalunya! es cosa que en lloch del mon ha passat, per lo que's y per lo que representa, l'indigne mangoneig de mesurar lo entusiasme d'aquets dignes ciutadans que forman el Somatent, institució nascuda á Catalunya, y com tantas altrás cosas de casa nostra pera cuydarse de l'ordre en nostre poble, cosa que de dret toca al estat, que's qui deu vetllar per la pau de tots els ciutadans.

(1) Y tan grossos.

## Segueix desglassant

Senyor director de LA TRALLA:

Acabo de llegir l'article de son setmanari, titolat «Ja desglassa», quin article m'ha inspirat l'escriure á vostés pera donar mes provas de lo que son los *Redentores del pueblo*, com diu molt be l'obrer que firma dit article.

Crech del tot inútil fer menció á vostés de la crisis qu'estém atravessant 'ls obrers catalans; en va fora recordar tot lo que 'ls diaris, sistema publicitari, feyan gala de lo que farian 'ls seus regidors pera millorar la avans dita crisis. Y are pregunto jo: ¿Qu'es lo qu'han fet dits regidors pera cumplir lo que van prometre? Tractar (tractar no mes, ¿eh?) d'obrir obras públicas, cosa qu'en cas de realisarse no mes seria bo perque l'obrer anés á fer de manobre, y per últim, no m recorda (ni ganas) quina comissió presidida per En Corominas, surt ab l'espatarrán projecte de donar la sopa boba á 'ls vaguistas forsosos en forma de *Cuinas económicas*, cosa que tant ne protestan ells (los publicitaris) quant se refereixen al temps que'ls frares la repartían pe'ls convents aqueixa sopa boba.

El Rey nos ve á coneixer, y el seu govern ens mana que'ns disfressem. Aquest es el fons de la qüestió.

Si el poble català protesta enérgich, si aixeca indignat son esperit contra aquest estúpil centralisme que aclapara á Catalunya ferintla en el fons de sas mes sagrades aspiracions, costums y tradicions, fuetjanla indignament, escupintli al rostre, treyent d'ella contribucions y impostos per mantenir aquesta taifa de ganduls que viuen á costa del Estat, si el poble català se sent ferit en lo mes viu de la seva ànima, se'ns lliga de peus y mans privantnos aixís las nostras accions pera abolir el camí que ha de portar envers el progrés á nostra aymada Catalunya; tot aixó ho hem de ofegar dintre nostre, perquè'l mostrar las nostras necessitats es per alguns descortesia. Avuy qu'el monarca ve á estudiar el nostre poble, avuy qu'ens ve á veurer el quefe de aquest estat, hem d'acallar la nostra indignació, hem de mostrarnos contents d'aquesta llista sens fi d'indignitats comesas per l'Estat envers el nostre poble.

Si el jove monarca vol coneixens, es precis que vegi al poble, y el poble català no es pas aquesta colonia castellana que pas-tura per nostra terra, y que tira flors al pas del monarca, el poble català, es el que constantment protesta, es el que te sempre alsat son bras vers aquest centre de corrupció social, qu'en diuen Villa y Corte, de ahont surten cada dia plenas de veri las fuetadas del centralisme, ferint els nostres sentiments de dignitat y d'amor á la terra.

Pera coneixer al nostre poble, fora precis que sentís la seva protesta, la seva ferma veu demanant llibertat en tots sentits y en tots els ordres de la vida. Mes el Rey no l'ha sentida pas la veu del poble; el Rey sols ha sentit els tristos regocijos oficials ab que han sortit á rebrel els que n'esperan alguna ganga y'l poble tafener que ha badat á son pas.

Si tot volen que vagi com una seda aquestos dias, si volen que'l govern que ha fet la valentia de realisar, el ja tantas vegadas projectat viatge, quedi content de nosaltres, deixemnos la dignitat á casa, treyemse del cor tot alló que siga amor per nostra terra, allunyem del nostre esperit, tot alló que son honradas conviccions, buydemse ben bé'l cervell, com mes buit mellor y anemsen á blincar l'esquena com tristos automatas, ó com ensenyadas bestiolas.

A las horas nos dirán bons-minyons; el Govern estará content de nosaltres, molt content, y ho estará precisament, porque no tindrem dignitat, per que en nostres cors no hi haurá amor, per que no tindrem conviccions, ni personalitat, ni esperansas, ni aspiracions de redemció. En fi, estará content per que serém la menor cantitat possible d'homes, pera convertintnos en bens.

Y llavors, no'n dubteu: la rassa castellana's dirá buenos españoles...

Pero tot aixó podria ser sino tinguessim memorial!

MEMORANDUM



Y aixó vol dir que'ls Somatents catalans no se han oblidat de que ho eran y que alló de «Pau, pau y sempre pau», que portan en la cinta del arma te dos significats. ¡Y qué s'apliquin el dolent els que s'ho mereixin! Pau, pau y sempre pau.

En Lerroux ha escrit per las butxacas aquestos darrers dias y tot plegat per no dir res.

No ho creuen? Preguntin á qualsevol publicitari que n'ha tret de tanta lletra menuda y quin criteri ha pogut formar llegintla.

Lo que si ha demostrat que l'home es la nata pera fer equilibris.

Si fins se mostra partidari de l'autonomia!

Ho diu El Heraldo de Madrid: «...Ha hecho el presidente (en Maura), un flaco servicio á la libertad y á la patria, resucitando al muerto (III) catalanismo, dando otra vez aire al grito rebelde y antiespañol de ¡Viva Catalunya! Bueno.

La nit de caramelles nos vegerem agradosa-ment sorpresos pel coro La Palma que doná una serenada á LA TRALLA enfront del nostre edifici.

Varen cantar molt escullidas composicions, essent molt celebradas totas ellas pel hombrós públich que de part de fora escoltava.

La Redacció obsequiá als coristas ab una cantitat en metàlich y un cove d'ous... Ah! Y encare ens en quedant!

Viva el Rey y Viva la Virgen son els únichs crits que PODEN donar els Somatents á Montserrat. No PODEN dur l'arma carregada, ni PODEN separarse per res de las ordres que'ls hi han donat.

En vista de lo qual, son molts els somatents que ab tant no PODER, NO PODEN tampoch anar á Montserrat.

NO PODEM menos qu'encaixar ab ells!

El carrer de Fernando empedrat de nou. El Passeig de Colón també; els jardins arreglats; las portas de Casa la Ciutat cambiadas; els orinadors arrencats... y tot aixó en un obrir y tancar d'ulls.

Y després dirán que'l viatge del Rey no'ns proporciona melloras!

Perqué serà? Hem rebut un anónim (¡bien valientel!) en el que'ns amenassan ab tirarnos un tret en el cráneo si'ns rifem, ya por medio del grabado ya por la imprenta (!) del obelisch que El Ejército ha aixecat en honor de D. Alfonso XIII. Hem coincidit ab l'autor del anónim en una cosa. Y es, en que'l tal obelisch es rifable.

Las molts families que de Madrid han arribat durant la passada setmana, han sofert un erró llastimós; varen venir tres ó quatre dias massa aviat; se creyan que Pasqua era ls últims de Mars y no's recordaren de que la passarian aquí sense mona; es clar, se l'havian deixada á la Cort.

Todo lo puede el amor, ó sea, se le ve la punta: Un rich senyor que passa temporadas en nostra ciutat, que s'ha distingit sempre per sos convenciments relligiosos, fen trevallar els dias de Dijous y Divendres Sant pera que pogués construíse lo arch (¿de triomf?) del Passeig de Gracia.—El poble barceloní s'ha fet creus de que hi hagués qui tingués el desvergonyiment de torbar la placidesa d'aytals diadas y permetés qu'en mitj d'un dels carrers mes centríchs se piqués fort mentres tothom (entenguis bé), tothom procura no fer el mes petit soroll ni á dins de casa. Aquell potentat hauria d'explicarli al personatge á qui va destinat l'arch, que aquest ho es d'un sol triomf, el del diner sobre las creencias d'un poble; el del amor á un sobirà de la terra (molt erma, per cert) sobre l'amor al sobirà del cel,—y estém segurs qu'aquell, si es, com diuen, bon católich, manaria destruir l'arch ab quina construcció s'ha fet befa dels sentiments de tot un poble, del poble català que sols está compost de creyents y de tolerants, tolerants envers las creencias, may envers els que volen mangonejar ab ellas.

Els amichs d'armonias poden estar contents. L'arch que'n Comillas ha posat al Passeig de Gracia, sense permís del Ajuntament y fent treballar els dias de Dijous y Divendres Sant, está plé d'escuts catalans y fins hi ha una estatua ab una fals (que horror).

Els militars també han omplert l'obelisch de banderas catalanas cobijadas per la espanyola.

Será qüestió de preguntar si al ferho'ns han volgut donar peixet ó riúressen. Ho dihem porque

encare no fa dos anys, no deixavan surar res que fes olor de bandera catalana.

Potser pretenían que aixís anés mes gent á rebrel... No s'hi cansin.

Segueix desglossant en el camp fraternal. Lleixin L'article que firma «Un proletari», y se'n enterarán. L'autor de dit article es soci de la Fraternitat Republicana de Sans. Dit company nos envia noblement son nom y domicili del quin no fem us pera correspondre á la seva confiança y noblesa.

Li doném grans mercés.

Tenim en cartera un article que publicá La lucha de clases, periódich republicà-socialista que surt á Bilbao, en el qual s'acusa de lladre de 800 y pico de pessetas á n'en Lerroux.

Quan passi la efervescencia del viatge regl'l reproduhirém tot complert.

Mercés al qui'ns l'ha enviat, que no sabem qui es, pero que'l considerém amich desd'are.

Es notable lo que ha passat aquestos darrers dias ab els periodistas madrilenys vinguts á Barcelona ab motiu del viatge de D. Alfonso.

Ja hem topat ab ells no se quantas vegadas de badochs que van pels nostres carrers. Tot els hi ve de nou y'ls encanta, fins al punt de que'ls varem observar deturats mes d'un quart devant de las portas de la «Maison Dorée».

—Oye tú—deya l'un.—Sabes que todo esto de Barcelona es muy hermoso?

—Ya lo creo! Por esto quieren separarse de España—replicá l'altre.

—Pero afortunadamente todas las luces (llums en català) que ves por los balcones, representan buenos españoles.

—Y no son pocas las luces que hay... (llums, altre vegada).

El Somatent y l'Ajuntament del Bruch, en representació del poble, han fet una protesta, com vostés ja saben.

Pero qui no vegi mes enllá dels ulls, dirá que son molt poch els que protestan.

Y es que no s'haurán fixat ab que'l cos de Somatents armats de Catalunya, consta de mes de 40,000 individus y que á Montserrat sols n'hi aniran 2,000 ó per aquí.

No's pot anar pel carrer de tantas bestiolas com voleyán; entre las qu'han portat els madrilenys, qu'han vingut de casa seva y las que llensan els madrilenys qu'han posat colgaduras, encare no arriben á casa, cap á mudar la roba s'es dit no fos cas qu'ens en omplíssim els catalans, d'aquelles bestiolas que á Madrid hi son ab tanta abundor.

L'aristocracia, no'l poble català; l'aristocracia de la sanch y de las sunas ha posat penjarolas als balcones; y ab el reflexo del sol resulta que'l verdader poble que passa pels carrers boy anant al trevall, s'enrogeix; pel reflexo dels domassos y de vergonya que té de que'ls aristócratas l'hagin perduda.



—Digan lo que quieran los catalanistas, es muy guapo, muy elegante y muy simpático. A mí me gusta mucho.

—Ja sabs que tens rivals.

—¿Quiénes son?

—Totas las cigarreras de Madrid y Sevilla.



## Premiá de Mar

Sr. Director de LA TRALLA:

Havent sapigut que l'aixerit carreter que amb son carro, recorre las comarcas, volia venir á visitar Premiá de Mar y Premiá de Dalt; m'he cregut que faltaria á l'estimació que li ting, si no l'avisés d'alguns sotacs que per aquí Premiá de Mar lo podrian fer volcar y al mateix temps escliarli quelcom que cau de plé á la seva tralla.

Respecte anar á tumbayons, que's prepari bé, donchs deixant sa casa del ensanche y al entrar á lo que'n diuen carretera de Mataró, los sotras seran arreu; pero al entrar al poble procuri guiar l'carro per el mitj de la carretera, perquè si's cantaba á la banda de dalt hi han unas cabaumas, que de caurhi, se podria trencar coll y camas.

Los forasters al veurer aquell abandono y al sentir la farum de las clavegueras, preguntan ¿Que no hi ha batalla n'aquet poble? y la veritat es que per lo abandonat, talment sembla que no hi han autoritats. Quan vingui, visiti el gran saló de ball «La Güagira», pero passi depressa, no fos cas que s'encengues aquella vela feta d'encerats vells d'escotillas de barcos y li encengues la vela del carro. Y ja no li parlo de l'estat ruinós de l'Yglesia.

de tots la volta de l'esglesia.

Si'm promet no dirho mes que al Senyor que li pertoquei l'evitar dias de dol al poble y no diu que soch jo qui li ha dat la noticia li diré qu'un metge de Barcelona y un de Mataró que vingueren á pendrer'l pòls á n'aquet edifici malalt, receptaren á tota pressa, mitjas solas y talons, si no's volia veurerlo anar de gayrell, pero l'Obra no te dinés per l'obra y el poble'n voldria per sanear las clavegueras, que avuy sols sanejan amb l'aygue que surt de las fábricas y que'ls tísichs, diuen que mes serveix per infectar que per sanear.

Pero si'l carreter vol venir, amb lo dit ja'n te prou pera fer correr la tralla.

En la vinenta, ja li esplicaré quelcom mes. Respecti be'l secret que li récomana.

EN FONT—TAPADA

## Sallent

Sr. Director de LA TRALLA:

S'hauran pogut escapar els mistichs d'aquesta vila durant la temporada de quaresma, de tota classe de sermons inclús els del mateix nom y que cap any solían faltarhi, pero lo que toca á n'als que segueixen, á n'els edils republicans-unitaris aqueixos si que no s'en escapan.

L'anunci ab qu'avisán á n'els correligionaris sempre qu'ha d'haverhi sermó ja no es aquell retol clavat dalt d'un pal y qu'un baillet passejava per carrers y plassas. Aquella fórmula era massa bufa y ordinaria y era precis buscarne un altre de mes seria. En efecte are cada diumenge quant ha d'haverhi xerrameca, ja no hi ha qu'esperar al baytet del pal, ni tampoch demanarho. Cal passar pel carrer en qu'está domiciliat el centre mal anomenat republicà y fixarse en la balconada. Per sobre d'una capsada de pinassa, com á simbol del vi qu'hi ven el tender qu'habita á n'els baixos, de la casa, s'hi ovira una llumaneta de gresol ficada dintre d'una ratera, en quina s'hi lleix el nom del centre. Després una bandera estesa y alguna qu'altra «colgadura con los colores nacionales» (aixó per suposat) completan l'ornament de la balconada. Ab tal insignia'l correligionaris y'ls que no'n som ja sabem de lo qu'es tracta. Hi haurá meeting, conferencia ó vetllada ó lo que's vulga, de tot se servirà. Pero lo que si, no sabem es si aqueixas audicions son públicas ó privadas, encare que'l que vulga em portarsen un bossí ó fragment d'oratoria poch á d'endonárselhi, porque sols li cal deturarse cinch minuts devant de la taverna «La familiar» per sentirho de-sobras y ferse carrech dels seus parlaments.

Aixís ho ferem nosaltres uns cuants companys que mal-grat l'intenció que tenian de no aturar-noshi, ens hi engrescarem al sentir vessar tanta fogosidad y elocuencia. Pero, mare de Deu, cuanta barbaritat, cuanta besties y cuanta barra la d'aquell xerraire; y la de'ls que l'escoltavan. De bursada la enfilá contra'l servey militar voluntari, enaltint en cambi l'obligatori per considerarlo mes democratisch y patriotich. ¿Voleu mes bojar y ximpler? Y aixó tenia la barra d'esposarho devant d'un públich compost de trevalladors y que á tots quant els ha vingut l'hora de marxárloshi un fill ó germa á servir al rey els hem vist plorar y desesperarse molt justament perquè s'els arrenca del costat al fill ó germa; que prou falta ha de ferloshi quant menos per ajudar als seus pares á creuhar per entre las necessitats que resulten durant el tragecte de la vida, y aquell públich que devia protestar de l'ofensa que li feya aquell «xerraire» al defensar un sistema de violencia y esclavitut en contra de'ls seus fills, demostrá tiudre mes «barra» qu'ell, ja que'n lloch de protestar, consentia y aplaudia l'ofensa que se'ls inferia.

Esta vist, hi han homes pitjors qu'els «burros d'Urgell» que no mes s'els fa contents si se'ls donan garrotades. ¡Que voleu ferhi! Els nostres republicans son també d'aquesta classe. ¡Planeyem los que prou pena tenen!

Sallent y Mars, 29 del 1904

FURT SALLENT